Vlaams Parlement

vergadering **C144 – ECO19**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie

van 16 februari 2012

INHOUD

Gedachtewisseling over de omzendbrief grootschalige detailhandel van 9 december 2011 van de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport
Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de operationalisering van de Vlaamse omzendbrief met betrekking tot het winkelbeleid
- 1253 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de leegstand van winkelpanden
- 1372 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het ontwerp van omzendbrief ‘Ruimtelijke inplanting en groei van grootschalige detailhandel’
- 1443 (2010-2011) 3

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Verslaggever: mevrouw Martine Fournier

Gedachtewisseling over de omzendbrief grootschalige detailhandel van 9 december 2011 van de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de operationalisering van de Vlaamse omzendbrief met betrekking tot het winkelbeleid - 1253 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de leegstand van winkelpanden
- 1372 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het ontwerp van omzendbrief 'Ruimtelijke inplanting en groei van grootschalige detailhandel'
- 1443 (2010-2011)

De voorzitter: Ik stel voor dat de minister eerst kort de omzendbrief toelicht.

Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: De omzendbrief is al een tijdje gepubliceerd. Hij geeft uitvoering aan de winkelnota die werd goedgekeurd in juli 2010. De omzendbrief heeft de bedoeling om de omzendbrieven aangekondigd in de winkelnota, met name kernversterking, winkellinten en ruimtelijke afwegingselementen, allemaal samen te behandelen. De Vlaamse Regering heeft de omzendbrief goedgekeurd op 9 december 2011.

U hebt hem wellicht al doorgenomen, ik zal dan ook alleen de grote lijnen toelichten zodat er nog ruimte is voor debat. Ik zal natuurlijk ook de vragen beantwoorden.

De omzendbrief verandert de bestaande regelgeving niet, maar reikt een ruimtelijk afwegingskader aan voor de inplanting van nieuwe grootschalige detailhandel. Dat kader gaat uit van drie basisdoelstellingen: het tegengaan van verlinting, het voeren van een aanbodsbeleid en een kernversterking. De omzendbrief doet evenmin afbreuk aan de bestaande beleidskaders op de verschillende bestuurlijke echelons.

Hij bestaat uit drie grote delen. Eerst worden een aantal gemeenschappelijke elementen gegeven die moeten toelaten dat op een gelijkwaardige wijze de ruimtelijke afwegingen over grootschalige detailhandel gemaakt worden in Vlaanderen. Het is altijd de bedoeling om een kader te scheppen voor heel Vlaanderen. In dat eerste deel gaan we in op de terminologie, de functionele types, de verschijningsvorm, het locatietype en het winkelconcept.

De omzendbrief bevat vervolgens een afwegingtabel die gebaseerd is op drie directe ruimtelijke indelingen: functionele types, verschijningsvorm en locatie. Die drie punten geven een eerste inzicht in de beoordeling en in de meest voor de handliggende situaties. Uiteraard blijven de plaatselijke situatie – en dat is belangrijk, het is een kader – en de beoordeling van goede ruimtelijke ordening een cruciale rol spelen.

De omzendbrief bevat een set van positieve en negatieve afwegingselementen die kunnen worden gehanteerd bij de beoordeling of bij de zoektocht naar zones voor nieuw aanbod. Er is een kader voor de afwegingen rond detailhandel, met voldoende ruimte voor de lokale

situatie en beoordeling van ruimtelijke ordening. Er is aandacht voor de inrichting van een handelszone. Er worden inrichtingselementen aangereikt die aansturen op een efficiënter ruimtegebruik en een goede ruimtelijke inpassing van een initiatief. De afwegingsprocessen gaan zowel over planinitiatieven als over stedenbouwkundige vergunningsaanvragen.

In de bijlage bij de omzendbrief – en dat vind ik het meest nuttige – zitten enkele voorbeelden die mijn administratie heeft uitgewerkt. Dat is nieuw. Het is de bedoeling dat mijn administratie op basis van nieuw verstrekte informatie de voorbeelden verder aanvult. Men kan leren van de situatie. We geven aan de gemeente de mogelijkheid om op basis van de bestaande informatie te werken, maar vullen dat continu aan als er bijkomende informatie en voorbeelden zijn.

Ik hoop dat ik hiermee de bedoeling van de omzendbrief duidelijk heb gemaakt.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Wat in deze nota staat, is op zich interessant materiaal. De nota geeft een goede opsomming van hoe er het beste wordt afgewogen. Alleen geeft ze geen hard kader, zodat men duidelijk zou weten wanneer iets kan en niet kan. Voor bepaalde types en locaties is er duidelijkheid. Als het gaat over het stedelijk handelscentrum en de stationsomgeving in stedelijk gebied, dan is dat duidelijk. Dat behoeft zeer weinig opheldering. Ook wat de open ruimte betreft, is er geen twijfel.

Als er echter discussies zijn over grootschalige detailhandel, over grootschalige winkelcentra, dan gaat het natuurlijk meestal niet over die gebieden. Het gaat vooral over locatietype 2, steenweglocatie in stedelijk gebied, en locatietype 3, overig stedelijk gebied. Ik zie dat bij dat overig stedelijk gebied bijvoorbeeld ook de op- en afritten van autosnelwegen vermeld staan. Als ik dan de beoordeling in de tabel op pagina 11 bekijk, dan zie ik dat er bij dat overige stedelijke gebied meestal sprake is van een vrij positieve behandeling, of dat men wat vaag blijft. In dat laatste geval staat er een nul. Alleen bij een kleinhandelslint met een bruto verkoopsoppervlakte van meer dan 15.000 vierkante meter is er sprake van een negatieve beoordeling, maar de rest wordt er dus positief beoordeeld. Dan vraag ik me af wat de vooruitgang is.

Ik heb ook altijd gezegd dat ik de winkelnota van de Vlaamse Regering een goede nota vond. We hebben die gesteund, maar dit geeft ons geen houvast om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Die beoordeling moet natuurlijk gebeuren door de bevoegde instanties van de diverse niveaus. Ik vraag me af in welke mate dit document voor een verbetering zal zorgen.

Er is toch wel wat discussie over Uplace. Welnu, op basis van deze omzendbrief zou Uplace kunnen. *(Opmerkingen van minister Philippe Muyters)*

Ik dacht dat het de bedoeling was in te zetten op de kernen en om te proberen de ontwikkelingen buiten de kernen tegen te gaan of in te perken. Dat staat ook zo in de winkelnota. Minister, we hebben daarover gediscussieerd, weliswaar niet met u, maar met de minister-president. Ik zie echter dat alles, ook op het vlak van distributie, waardoor Vlaanderen in een toestand van ruimtelijke wanorde is terechtgekomen, gewoon kan worden voortgezet. Ik zie geen enkele inperking. Alleen bij open ruimte en steenweglocatie in buitengebied zijn er inperkingen.

De gehanteerde concepten blijven ook zeer vaag. Ik verwijs naar de functionele types. Daarbij gaat het over de monofunctionele ontwikkeling en de multifunctionele ontwikkeling. Bij de monofunctionele ontwikkeling is er sprake van een beperkt aandeel van andere functies. Dat betekent dat het vooral over winkels gaat. Ik vraag me af wat nu het verschil is qua ruimtelijke impact tussen een monofunctioneel type, dat vrijwel helemaal uit winkels bestaat, en multifunctionele ontwikkelingen. Qua ruimtelijke impact en impact op de mobiliteit zal er weinig verschil zijn. De vraag rijst of dit het belangrijkste criterium is.

Een ander punt dat zeer vaag blijft voor mij, is de verweefbaarheid. Dat is een terecht principe, maar het wordt helemaal niet verder uitgewerkt. Op zich is dit een interessante nota,

maar op heel wat punten blijft ze vaag. Ik had eigenlijk gehoopt dat men veel meer zou uitgaan van de echte impact, bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit. Dat komt er nu helemaal niet uit.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, geachte leden, ik had inderdaad een vraag ingediend over deze kwestie. Ondertussen is dat al meer dan een jaar geleden. We zouden dus een feestje kunnen geven. Eigenlijk is het jammer dat men dat toen niet gewoon op de agenda heeft kunnen zetten. Ik ben lid van de commissie Ruimtelijke Ordening. Ik had een vraag gesteld over de ruimtelijke ordening, aan de minister van Ruimtelijke Ordening. Deze vraag is op een of andere manier blijven hangen bij deze commissie. Ondanks herhaaldelijk aandringen is de vraag niet behandeld en is ze, althans qua inhoud, volledig gedateerd. Ondertussen zijn er, in uitvoering van de startnota 'Winkelen in Vlaanderen' van de zomer van 2010 en ook aansluitend op de studiedag van Vlaanderen in Actie (ViA) die werd georganiseerd over winkelen in Vlaanderen, inderdaad een omzendbrief en een functiewijzigingsbesluit gepubliceerd.

Het is inderdaad een omzendbrief, mijnheer Watteeuw. Het is geen decreet. Een omzendbrief biedt een kader. Het is verdienstelijk dat dat kader er is. Het stelt de lokale besturen in staat om een beter en gerichter beleid te voeren rond commerciële handelsvestigingen in hun eigen ruimtelijke ordening. Het geeft een aantal duidelijke richtlijnen. Het had, wat ons betreft, wel wat dwingender gekund. Nu is de interpretatiemarge hier en daar inderdaad groot. Men kan zich afvragen of er in het kader van de nieuwe bevoegdheid inzake handelsvestigingen kan worden gewerkt aan een dwingender decretaal kader.

Minister, hoe staat u daartegenover? Op welke manier kan de handelsvestigingswetgeving, die aan Vlaanderen wordt toegewezen, in uw beleid inzake ruimtelijke ordening worden geïntegreerd en in het economisch beleid dat deze regering wil voeren? Daarbij is het toch nog altijd uitdrukkelijk de bedoeling om bijvoorbeeld de verlinting tegen te gaan. Deze omzendbrief zet daartoe een eerste stap. Dat is positief. Maar het is een eerste stap.

De rol van de lokale besturen is belangrijk. We moeten misschien duidelijker aangeven welke overheid nu juist bevoegd wordt om op welk moment voor welk project de vergunningen te verlenen. Dat kan misschien in deze discussie aan bod komen. Kan dit op basis van de oppervlakte van het betrokken project? Hoe staat u hiertegenover?

De rol van de lokale besturen is hoe dan ook zeer belangrijk. Het is goed dat er, naast de omzendbrief en naast de wijziging van het besluit, wordt gewerkt aan de begeleiding van de betrokken lokale besturen, om hen in staat te stellen om op een doordachte manier een goed beleid te voeren. De meeste lokale besturen zijn vragende partij om hieromtrent een nieuw kader te creëren op lokaal vlak, een dat rekening houdt met de lokale gevoeligheden en met de lokale situaties, bijvoorbeeld inzake mobiliteit. Op basis van deze omzendbrief en dit besluit kunnen de gemeenten aan de slag. Het zou goed zijn dat Vlaanderen tegen de nieuwe legislatuur in de nodige begeleiding voorziet.

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Mijnheer Watteeuw, dank u omdat u de tijdsbesteding optimaal hebt ingevuld voor de vraagstellers.

Minister, alvorens in te gaan op de omzendbrief 'Grootschalige detailhandel' wil ik een overzicht geven van een aantal zaken uit een recente studie van het onderzoeks- en adviesbureau WES, die het Vlaamse winkellandschap in kaart brengt. Met bijna 13.000 winkels, samen goed voor 2,6 miljoen vierkante meter winkeloppervlakte, is West-Vlaanderen na Antwerpen de grootste winkelprovincie. Dat is een opmerkelijke vaststelling. Wat betreft het aantal winkels per duizend inwoners is de kustprovincie de absolute nummer één. Maar we stellen vast dat in vergelijking met 2008 het aantal verkooppunten gedaald is. De

winkelvloeroppervlakte is toegenomen. In 2008 waren er 14.370 verkooppunten in Antwerpen. Vandaag zijn er 14.000. In Oost-Vlaanderen waren er 12.555. Vandaag zijn er 12.192. Het aantal winkels daalt, in tegenstelling met wat men beweert, maar de oppervlakte neemt toe.

Om het niet te lang te maken, wil ik de twee vragen die ik heb ingediend in één vraag verwerken: ze sluiten immers zeer nauw op elkaar aan.

Minister, de in de startnota 'Winkelen in Vlaanderen' voorgestelde omzendbrieven 'Kernversterking en winkellinten' en 'Ruimtelijk afwegingskader voor de inplanting van grootschalige detailhandel' zijn samengevoegd in uw omzendbrief. Mijnheer Bothuyne, een omzendbrief wordt door de mensen 'in the field', dat zijn de steden en gemeenten, gezien als een wettelijk kader. Deze omzendbrief wordt door deze mensen als dusdanig gehanteerd en vormt het afwegingskader voor grootschalige detailhandel.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik zit 'in the field' en ik kan u zeggen dat dit niet het wettelijk kader is, maar dat het natuurlijk wel een belangrijk instrument is.

De heer Ivan Sabbe: Als je als particulier of als ondernemer een aanvraag doet, verwijst men niet alleen naar de wetgeving maar ook naar de omzendbrieven. Uiteindelijk geldt dat 'as good as' wetgeving.

Minister, op 9 december 2011 kwam u met die omzendbrief. Dat was wel een beetje laat, maar goed, de cd met de jaargetijden heeft daaraan misschien wel wat verholpen. Het was anderhalf jaar na de presentatie van de startnota 'Winkelen in Vlaanderen' op 23 juni 2010 en negen maanden na de presentatie van een eerste omzendbrief, in februari 2011. Daarom werden de vragen van mijzelf en de heer Bothuyne toen niet geagendeerd en komen ze pas nu aan bod. Misschien was u – terecht, we hebben het er al over gehad – van oordeel dat de adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO) aanleiding zouden kunnen geven tot ingrijpende aanpassingen aan het ontwerp van de omzendbrief. De verwerking en finalisering daarvan hebben heel wat tijd gevergd.

Ik wil nu even in detail ingaan op de inhoud. Wij moeten daar toch even bij stilstaan. Met de omzendbrief wilt u tegen de verlinting ingaan. Ik kan daar enigszins in komen. Maar dan wilt u een aanbodbeleid voeren op de geschikte locaties. Dat gaat volgens mij veel te ver. En u wilt een kernversterkend beleid voeren. Op dat laatste kom ik straks nog even terug, want daar zie ik de zaken toch anders.

Om de drie uitgangspunten in de praktijk om te zetten, werd vertrokken van een benadering van de grootschalige detailhandel vanuit vier invalshoeken. U hebt functionele types: schaaldimensie, monofunctionele ontwikkeling, multifunctionele ontwikkeling. Ten opzichte van de ontwerpomzendbrief zijn de kenmerken van de verkochte producten wel verdwenen, gelukkig, als invalshoek bij de ruimtelijke afwegingen. Dat juich ik toe omdat het veel te verregaand was. Verder spreekt u over de verschijningsvorm: solitaire kleinhandel, kleinhandelslint, kleinhandelsconcentratie. Vervolgens hebt u het over de locatietypologie en ten slotte over het winkelconcept.

Op basis van de eerste drie invalshoeken maakt u een afwegingstabel, waarmee kan worden nagegaan of een locatie geschikt is. Ik ben nog kort geweest in mijn opsomming. Ik vraag me echt af of dit efficiënt kan zijn en of het niet tot een gigantische vertraging van alle aanvragen zal leiden. Al die afwegingen over functionele types, verschijningsvorm, locatietypologie en het winkelconcept worden voor de vele mensen in de lokale administratie bijna een tantaluskwelling, om op een efficiënte manier en binnen een bepaalde tijd tot een beslissing te komen. Aanvullend kan onderzoek worden gedaan naar de potentie van de mogelijke locaties. Dat gaat nog wat verder.

Minister, 'funshopping' in de kern of 'runshopping' in de periferie zijn algemene verbruikersbehoeften die elkaar volledig aanvullen, waardoor de consument de

complementariteit van kern en periferie aanstuurt. Hoe wilt u concreet via een ruimtelijk aanbodbeleid de complementariteit van de grootschalige detailhandel met de kernen verder versterken?

Ik heb al meermaals aan de minister-president gezegd dat dit beleid mikt op de verkeerde zaken. Het is niet door het beperken van een perifeer winkelbeleid dat u de kern zult versterken. De kernversterking is te vinden in de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de aantrekkelijkheid van de kernen. Dat is volgens mij de essentie om dit probleem op te lossen, niet de vele verkeersdrempels, zones 30 en het afschaffen van alle mogelijke vormen van parkeren. Ik heb me al in première laten onthullen wat Gent allemaal van plan is, althans als de coalitie met de heer Watteeuw het haalt in Gent. *(Opmerkingen van de heer Filip Watteeuw)*

Dat hoef ik niet op tafel te leggen. Nee, spijtig genoeg heb ik niet gefantaseerd. Ik wil niet één specifieke stad viseren, maar als je werkelijk de kern wilt versterken, moet je dat niet doen door de periferie te boycotten, maar door de kern echt aantrekkelijk te maken. Daarbij is de bereikbaarheid voor de consument in een weersklimaat als het onze essentieel. Als je in het zuiden van Italië bent, kun je acht maanden per jaar alles met de fiets doen, maar dat is hier spijtig genoeg niet het geval.

Het clusteren van grootschalige detailhandel op specifiek daarvoor voorbehouden kleinhandelszones kan de concurrentie afremmen. De clustering door ontwikkelaars kan ook zorgen voor duurdere vastgoedprijzen, wat zich dan zou vertalen in duurdere consumptieprijzen ten nadele van de consument. Minister, u weet ook dat als u zegt dat het op de ene plaats mag en op de andere niet, de vastgoedprijzen zullen ontploffen. Als dat wordt doorgerekend in de verkoopprijzen, verliezen we een deel van de attractiviteit van dit aanbod.

De heer Van Malderen is hier niet. Dat is jammer, want ik wil hem mijn complimenten overbrengen. In de periode dat ik met Lidl begon in België, had ik de steun van sp.a. Ze vonden dat ik een goedkoop aanbod bracht, een alternatief, wat de concurrentie stimuleert en dus de consument ten goede komt. Zeggen daar wel en daar niet houdt toch een risico in. Dan maak je voor bepaalde concepten de instap veel te duur. Dat kan leiden tot minder concurrentie en misschien tot de aanwezigheid van enkel grote ketens, die door de vele winkelpunten verspreid over heel Europa dergelijke vastgoedprijzen kunnen betalen.

In het ontwerp van omzendbrief wordt het belang van een actief aanbodbeleid onderstreept. In de afweging die dienaangaande inzake planningsinitiatieven dient te worden gemaakt, kunnen uitsluitingscriteria, positieve of negatieve criteria worden aangebracht. Welke concrete invulling geeft u aan die uitsluitingscriteria, positieve of negatieve criteria? Dat mag toch geen stok worden om de hond te slaan. Dat moet toch concreet zijn. En welke ruimtelijke en economische beleidsdoelstellingen wilt u op die manier nastreven? U bent hieraan al tegemoetgekomen in het aantal afwegingselementen, maar toch is het volgens mij nog te ruim.

De omzendbrief vormt de verduidelijking van het bestaande beleidskader, maar is in zekere zin toch beperkend voor de ontwikkeling van grootschalige detailhandel. Op het ontwerp van omzendbrief dat u bracht in februari 2011 kwam een striemende kritiek van de SARO en de SERV. Zij vonden het vaag en onduidelijk. U hebt dat advies ter hand genomen om de omzendbrief te herwerken en u bent zeker een stuk tegemoetgekomen aan die verzuchtingen. Welke aanpassingen hebt u doorgevoerd aan het ontwerp van omzendbrief van februari 2011 en waarom? De SERV en de SARO hadden duidelijk gevraagd om zich verder te kunnen uitspreken over aangepaste versies van de omzendbrief. Bent u ingegaan op hun vraag om nog advies te kunnen geven over de definitieve omzendbrief? Zo ja, wat waren hun opmerkingen en bevindingen en hoe zijn die vertaald?

De detailhandel in de periferie wordt met deze omzendbrief in het nauw gedreven, terwijl het winkelbeleid een consensus zou moeten zijn tussen de kern en de periferie. Ik heb daarnet al

het voorbeeld van de mobiliteit gegeven. De SERV en de SARO zijn daarover duidelijk: winkels in de stadskern en in de periferie zijn complementair en kunnen naast elkaar bestaan.

U weet dat ik die visie onomwonden steun. Ik ben van oordeel dat de omzendbrief daarvan te weinig doordrongen is. Uw omzendbrief zou veel verder moeten gaan en het ruimtelijke-ordeningsbeleid voor winkelen in de stad veel meer moeten beklemtonen met concrete maatregelen en concrete actiepunten. Het criterium 'kenmerken van de verkochte producten' is dan wel woordelijk verdwenen uit de omzendbrief, maar ik vraag me af in hoeverre de steden en de gemeenten toch geen mogelijkheid zullen vinden om assortimentsbeperkingen op te leggen. U weet dat assortimentsbeperkingen leiden tot verengde concurrentie. Ik zal geen extreme voorbeelden geven, want dat zou de ernst van mijn betoog in het gedrang kunnen brengen.

Een belangrijk hiaat in de omzendbrief, net als in de winkelnota, is het ontbreken van een mobiliteitskader. Over een bloeiende detailhandel in de kern hebben we het al gehad. Ik zal de voorwaarden nog eens herhalen: voldoende parkeergelegenheid, stadskernen die vlot bereikbaar zijn en de toegangswegen naar de stadskern moeten verzekerd zijn en blijven.

Het beste bewijs dat er nood is aan een duidelijk mobiliteitskader voor een bloeiende detailhandel, is dat de leegstand van winkelpanden in België het voorbije jaar is toegenomen van 6,18 naar 6,61 procent. Dat klinkt misschien niet zo overtuigend, maar dat is toch een toename van pakweg 10 procent. Vandaag staan er in ons land 14.180 panden leeg. Dat is een stijging in twee jaar tijd met bijna een kwart. Dat blijkt uit cijfers van Locatus, een bedrijf gespecialiseerd in winkelinformatie over de Benelux. Het zijn cijfers van februari 2011. Wallonië kent de grootste leegstand, maar in Vlaanderen bedraagt de leegstand ook gemiddeld 6,55 procent. De beste leerling van de klas, door het feit dat er minder ruimte beschikbaar is, is Brussel met 4,38 procent.

Minister, aanvullend verwijs ik graag naar de meest recente analyse van het studiebureau WES. Daarin staat dat de leegstand in de periode tussen 2008 en 2011 in alle Vlaamse provincies is toegenomen. Ik heb een grafiek bij mijn vraag gevoegd. Indien u die niet hebt gekregen, zal ik u die overmaken. Daarop zien we dat sinds 2008 de leegstand bijvoorbeeld in Limburg en Antwerpen is gestegen van 7 procent naar 9 procent. In West-Vlaanderen is er een stijging van 5,8 procent naar 7,3 procent, in Oost-Vlaanderen van 4,8 procent naar 5,2 procent en in Vlaams-Brabant van 4,6 procent naar bijna 6 procent. Over die cijfers had ik graag uw visie gehoord. Wat wenst u te doen aan de toenemende leegstand in de centra?

Ik kan het niet genoeg zeggen, en soms heb ik het gevoel dat het kloppen op dezelfde nagel een effect kan hebben: parkeergelegenheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid zijn de sleutelwoorden van een succesrijke detailhandel in de kernen. Aan die voorwaarden is vandaag in heel wat Vlaamse steden niet voldaan, integendeel. Ze doen juist alles om dat tegen te gaan. Daarom vraag ik me af welke bereikbaarheidsmaatregelen u zult nemen, naast de omzendbrief die hier ter tafel ligt, om de handel in de stadskernen te ondersteunen en aldus de leegstand te vermijden.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Voorzitter, minister, collega's, aanvankelijk waren wij niet zo heel gelukkig met de winkelnota die initieel gelanceerd werd, omdat die veel te veel de opdeling maakt tussen enerzijds kernversterkend werken en anderzijds tegen de periferie. We vonden dat er een positief element moest uitgaan van de kernversterking. Wij zijn absoluut niet tegen de kernversterking, maar men mag ook niet uitgaan van een negatief beleid ten aanzien van de buitenstedelijke winkelcentra. De woorden 'runshopper' en 'funshopper' zijn al een paar keer gevallen. Wij denken dat er ook voor de periferie voldoende aandacht moet zijn. We waren ook van oordeel dat het niet de taak is van de overheid om effectief een aanbodbeleid te voeren zodat op voorhand duidelijk moet worden bepaald waar grootschalige detailhandel nog mag en kan in de periferie.

Globaal kunnen wij ons vinden in deze omzendbrief. Ik heb er nog wel een aantal vragen en bedenkingen bij waar ik straks verduidelijking over hoop te krijgen. Grotendeels kunnen we ons erin vinden omdat deze omzendbrief een afwegingskader geeft waarin alle verschillende niveaus, lokale ambtenaren en hogere ambtenaren, kunnen aftoetsen waar de grootschalige detailhandel in de toekomst nog kan en mag.

Ik vind het dus positief dat men weet wat waar kan. Ik vind de inbreng van de heer Watteeuw iets minder positief. Ook de heer Bothuyne heeft gezegd dat de omzendbrief nog ietwat dwingender zou moeten zijn en dat er nog een dwingender decretaal kader zou moeten zijn. Daar ben ik absoluut geen voorstander van. Ik bekleed sinds elf jaar het mandaat van burgemeester en ik wil in eerste instantie een heel sterk pleidooi houden voor de lokale autonomie, zeker wat betreft de inpassing van de detailhandel, of het nu grootschalige of kleinschalige is. Dat wil ik eens te meer benadrukken. Ik heb vandaag zeker geen vraag om een meer dwingend decretaal kader, maar ik wil wel een kader hebben dat voor iedereen de ruimte geeft om te beslissen wat waar kan.

Dan ga ik onmiddellijk over naar enkele detailvragen. Voor de definitie van grootschalige detailhandel geeft u de uiteenzetting: “een individuele distributie-eenheid, groter dan 1000 vierkante meter bruto vloeroppervlakte.” Het gaat uiteindelijk alleen over het verkopen van producten. Iets verder staat er: “zonder dat deze goederen andere behandelingen moeten ondergaan dan deze welke in de handel gebruikelijk zijn.” Stel dat er een groothandelaar is in fietsen die de fietsen ook monteert, en die een ruimtebeslag inneemt van meer dan 1000 vierkante meter bruto vloeroppervlakte, moet ik dat dan beschouwen als een grootschalige detailhandel, of kan ik dat beschouwen als een bedrijvigheid? Bij bedrijvigheden mag maximum een derde gebruikt worden voor toonzaal voor verkoop en twee derde moet montageruimte zijn. Stel dat ik ongeveer op half-half zit, waar moet ik dat bedrijf dan lokaliseren: op de bedrijventerreinen als dusdanig, of moet dat vallen onder de casuïstiek van de grootschalige detailhandel? Dat is één vraag, zeker omdat er zeer specifiek staat: er mogen geen andere handelingen ondergaan worden. Het monteren van fietsen is nog altijd een handeling die men effectief moet doen voor men kan overgaan tot verkoop.

Ik heb een bedenking bij de afwegingstabel met de verschillende locaties waar wat kan. Ik woon in een gemeente van 20.000 inwoners die gelegen is in het buitengebied en toch ook twee bovenregionale bedrijventerreinen heeft. Er is heel wat belangrijke bedrijvigheid aan de orde. Volgens het afwegingskader mag er geen enkele grootschalige detailhandel groter dan 1000 vierkante meter meer komen in het buitengebied, noch op de steenweglocaties.

De omzendbrief is van toepassing op nieuwe aanvragen en op uitbreiding van bestaande zaken. Ik pleit vooral voor lokale autonomie ter zake. Als een winkelcentrum dat is gelegen in het buitengebied om een uitbreiding vraagt, hoe moet ik daar dan concreet mee omgaan? Moet ik dat weigeren? Of mag ik de lokale autonomie laten spelen? Ik vrees dat de ambtenaren van de hogere overheid ons dan zullen terugfluiten en ons zullen opleggen om eerst een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) te maken en een grondige visie op detailhandel uit te werken. In dat geval is dat alleen maar een vertraging van de mogelijke uitbreiding van bestaande bedrijven. Dat punt creëert onzekerheid. Ik zou graag wat meer duidelijkheid hebben.

Op pagina 12 lees ik: “Het opvolgen van deze ruimtelijke wetgeving geldt voor elk bouw- of verbouwinitiatief en dient in eerste instantie om na te gaan of de gewenste ontwikkeling wel mogelijk is op de locatie die men voor ogen heeft. Als een planningsinitiatief mogelijk is en vergunningen bekomen kunnen worden kan men verder nagaan of de locatie geschikt is voor het gewenste project aan de hand van afwegingselementen.”

Als ik dat interpreteer naar de lokale autonomie, mogen de lokale besturen beslissen over de locatie, de vergunning en het planningsinitiatief. Ze kunnen dus een uitbreiding toestaan. Tenminste, dat geldt tot de Vlaamse ambtenaar het lokaal bestuur zal opleggen om een bijkomend criterium in te voeren, namelijk dat afwegingselement. Voor mijn gemeente

accordeert dat afwegingselement niet met het kader dat hier voorligt. Men zal zeggen: dit past niet. Ik vrees dat we daar onzekerheid zullen krijgen. Dat willen we te allen tijde vermijden.

Ik heb een vraag die aansluit bij de vraag van de heer Bothuyne. Hij hield een pleidooi voor een verstrenging van de omzetting van handelscentra. Ik ben daar zeker ook geen vragende partij voor. Ik moet opnieuw verwijzen naar die bovenregionale bedrijvigheid bij ons. Ik vind opnieuw dat men daar de vrijheid moet laten. Een handelszaak in bouwmaterialen met heel wat extra trafiek, een grootschalige zaak die fietsen monteert of zelfs een autohandelszaak moeten eerder in de nabijheid van bedrijventerreinen kunnen liggen, zonder dat er weer extra RUP's of bijzondere plannen van aanleg (BPA) voor moeten worden aangepast. Ik pleit daarom nadrukkelijk om dat zeker niet te verstrengen en over te laten aan de appreciatie van de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

De heer Johan Deckmyn: Deze gedachtewisseling ligt in het verlengde van de discussie over de startnota Winkelen in Vlaanderen. We hebben het nu over een omzendbrief die daar deels uitvoering aan geeft. Het blijft dus dezelfde discussie over die startnota, zonder dat we een decretaal kader hebben. Dit komt bij de handelaars wel als een wettelijk kader over.

Ik volg mevrouw Peeters enigszins. Ze heeft een punt. We moeten opletten als we verder decretale initiatieven nemen. Te veel regeltjes tasten de lokale autonomie van onze steden en gemeenten aan, en daar moeten we beducht voor zijn.

Hoe moeten we detailhandel in Vlaanderen organiseren? Ik refereer aan vroegere gesprekken hierover. We moeten vooral oog hebben voor de inplanting van winkels en winkelcentra in onze steden en gemeenten. Dat leidt weer tot de discussie over kernversterkend werken versus perifere winkelcentra. De kern van de zaak is dat er heel wat verantwoordelijkheid ligt bij onze lokale besturen. De vragen blijven dezelfde. Hoe pakken we de bereikbaarheid aan? Dat geldt zeker in de stadskernen, maar uiteraard ook in de perifere gebieden. Hoe pakken we de parkeerproblematiek aan? De leegstand, het werd al aangehaald, is ook een heikel punt.

De omzendbrief geeft een eerste aanzet, maar wat mij betreft zijn we er zeker niet. We mogen de lokale winkels en winkelcentra niet uitspelen tegen elkaar. Ik heb er al naar verwezen. We mogen de perifere winkelcentra niet uitspelen tegen kernversterkende initiatieven. Beide hebben hun plaats, beide hebben hun rol te spelen in onze samenleving. Een omzendbrief en andere decretale initiatieven moeten 'winkelen in Vlaanderen' goed omkaderen en faciliteren. Niets meer en niets minder.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Voorzitter, minister, we hebben al gepraat over winkelen. Ik heb een boek bij: 'Het einde van de winkels? De strijd om de klant'. In de titel staat een vraagteken, het is nog niet zo ver. De auteur is Cor Molenaar, een Nederlander. Dezelfde problematiek komt voor in Vlaanderen, België en Nederland en onze buurlanden.

Molenaar beschrijft duidelijk waar een retailer tegen moet vechten: tegen internetaankopen, tegen een totaal ander koopgedrag en tegen andere eisen van de klant zoals andere openingsuren, meer kennis bij de verkopers en een andere beleving. Ze moeten ook vechten tegen de leveranciers die jarenlang hun partners waren, maar die nu de kans zien om zelf direct te gaan verkopen. Ik heb het boek nog niet uit, maar de rode draad is het internetaankopen. Vroeger stonden de winkeliers daar heel negatief tegenover. Ze hebben te lang gewacht om op die kar te springen.

Er staan heel duidelijke conclusies in. Er is enerzijds de druk op de retail en anderzijds de opportuniteiten die de sector daaruit kan halen. Ook het klassieke businessmodel is totaal veranderd. Vroeger waren de marges: de intrest op cash, nu verkopen later betalen, het onroerend goed en de marges op transacties. Er is een negatieve ontwikkeling op alle vier van die waarde-elementen. We kunnen het verleden niet veranderen, maar wel de toekomst.

Het is de eerste keer dat de Vlaamse overheid stappen onderneemt in het winkelbeleid. Ik heb dat al gezegd. Vroeger praatten we in de commissie niet over winkelen. Nu kan dat voor het eerst wel. Daarom vind ik die omzendbrief heel goed, minister. Hij is evenwichtig. Kan het verder? Kan het anders? Ja, misschien. Maar het is noodzakelijk om een ruimer kader te scheppen om te kunnen winkelen. We moeten vooral de baanwinkels aan banden leggen. Maar het is ook belangrijk – dat is een vraag aan minister-president Peeters – om voor begeleiding en advies van de winkeliers te zorgen. Ik heb het al gezegd, de manier van winkelen is totaal veranderd.

We moeten de winkeliers maximaal bijstaan in het licht van het totaal andere koopgedrag. De minister-president reikt een aantal elementen aan, zoals de Ondernemende Gemeente, die een goed instrument zijn ter zake. In West-Vlaanderen zijn enkele gemeenten, waaronder Menen, begonnen met een webwinkel. Dat is een kader dat we creëren en dat we zullen aanbieden aan de winkelier, zodat die via het internet kan verkopen. We moeten misschien meer inzetten op het vlak van het begeleiden en adviseren van de winkeliers. Er is sprake van een totaal ander koopgedrag. Wie stil blijft zitten, gaat niet vooruit. Op dat vlak vallen er nog meer en betere stappen te zetten. Dat is dan weliswaar de bevoegdheid van de minister-president.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Voorzitter, minister, geachte leden, ik wil toch nog even wat verder gaan. In principe was de winkelnota van de Vlaamse Regering een goede aanzet. Dit is een uitvoering van een gedeelte daarvan. Het geeft ons toch wel wat instrumenten om, alleszins wat dit onderdeel betreft, enigszins te kunnen sturen.

Mevrouw Peeters, u hebt het gehad over de lokale autonomie. Dat heeft me wat verbaasd. Die lokale autonomie bestaat precies niet, omdat men ons vroeger de sociaal-economische vergunningen die we hadden, uit handen heeft genomen. Lokaal hebben we dus geen enkel element meer om nog sturend op te treden. Wij ondergaan.

Mevrouw Ceysens, sommigen hier hebben het altijd over creatieve destructie, maar het blijft destructie. Dat is inderdaad een probleem. Wij kunnen niet sturen. Als morgen de kleinhandel besluit uit de binnenstad te verhuizen en naar de invalswegen te gaan, dan kunnen we daar jammer genoeg op dit ogenblik niets meer tegen doen. Op basis van deze nota kunnen we eventueel nog wat bijsturen, op basis van argumenten qua ruimtelijke ordening, maar dat is alles wat ons nog rest. Ik ben het eens met de nota. Ik vind het een goede aanzet. Ik betreur echter de fundamentele beslissing die destijds is genomen over die sociaal-economische vergunningen. Men heeft ons precies die lokale autonomie ontnomen.

Mijnheer Sabbe, u herhaalt natuurlijk uw mantra van parkeerplaatsen en invalswegen en zo. Dat is allemaal waar, maar dat is natuurlijk de kar voor het paard spannen. Mevrouw Ceysens, het is net uw partij die in onze stad vecht voor het behoud van de kleinhandel in de binnenstad en zich verzet tegen vestigingen van de detailhandel en de grote detailhandel op de invalswegen. Ik verwijs dan trouwens altijd uitvoerig naar u. Ik zeg hun dat ze eens contact met u moeten opnemen. Het klopt natuurlijk niet dat men eerst de stad interessant moet maken, waarna de winkels wel zullen komen. Neen, als we de winkels laten vertrekken, blijven de mensen weg en wordt men geconfronteerd met leegstand. Dat is een realiteit. Dat wou ik nogmaals onderstrepen.

De heer Ivan Sabbe: Mijnheer Laurys, ik wil wat u zegt onmiddellijk totaal ontkrachten. Dat is absoluut niet juist. Ik zal dat doen aan de hand van het voorbeeld van Kortrijk. Dat is niet zo'n grote stad, maar ze telt toch ongeveer 76.000 inwoners. Kortrijk is een goed voorbeeld van een teloorgang die men uiteindelijk toch heeft kunnen ombuigen. Toen ik nog gemeenteraadslid was in Kortrijk, heeft men er de Grote Markt, het Schouwburgplein en de Veemarkt autovrij gemaakt, met alle gevolgen van dien. Kortrijk was op sterven na dood. Dan heeft Foruminvest er een winkelcentrum gemaakt, met meer dan 1000 ondergrondse

parkeerplaatsen pal in het centrum. Dat heeft gezorgd voor de heropleving van de stad. Daardoor zijn de Kortrijkzanen en de mensen uit de omgeving opnieuw naar Kortrijk gegaan, in plaats van naar Rijsel of Gent. Ze konden immers het centrum bereiken met hun wagen en konden die wagen zo parkeren dat ze meteen in het centrum waren.

Ik zie echter in alle Vlaamse steden voorbeelden van hoe het niet moet. Een voorbeeld is Leuven: daar maken ze ondergrondse parkeerplaatsen voor fietsstallingen. Joost mag weten waar dat goed voor is. Die stad is eigenlijk onbereikbaar geworden voor wagens. Gelukkig gaat het veelal over studenten. Die moeten er sowieso zijn. Als men systematisch de kernen onbereikbaar maakt, dan zal niemand daar uiteraard nog gaan winkelen.

Daarnet heb ik in mijn betoog ook duidelijk gesteld dat we de twee types van kleinhandel niet door elkaar mogen halen. Dat is heel belangrijk. In een centrumwinkel is de gemiddelde oppervlakte maximaal 150 à 200 vierkante meter. Een Zara of een H&M kunnen wat groter zijn, maar dat is het gemiddelde. Als het gaat over een winkel in de periferie, dan hebben we het over 1000 vierkante meter en meer. Dat zijn dus andere concepten. Het gaat ook over andere huurprijzen. Dat zijn zaken die men kan meenemen. Dat is een ander type.

Het is aan een stad om die visie te ontwikkelen en uit te voeren, waarbij er enerzijds ruimte wordt gemaakt voor het type boetieks die passen in het centrum – zij het dat er dan nog altijd parkeerplaatsen in de nabijheid moeten zijn, zodat mensen die kunnen bereiken –, en er anderzijds meer grootschalige perifere winkels zijn, die veeleer in het goedkopere segment actief zijn. U weet dat ik niet houd van veel politieke inmenging, maar het is aan de lokale beleidsvoerders om ervoor te zorgen dat de bereikbaarheid en de toegankelijkheid, dat de parkeermogelijkheden gegarandeerd zijn voor de beide concepten, voor de beide types van distributie. Dat is de kern van een succesvolle stad. Dan is er een evenwicht tussen de twee vormen van distributie.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, mijnheer Sabbe, ik vind het altijd zeer vreemd dat mensen die de stad ontvluchten en op het platteland gaan wonen, om dan met hun 4x4 naar de stad te rijden, de grote visie hebben op hoe een stad zich moet ontwikkelen.

Sint-Niklaas heeft het Waasland Shopping Center. Het resultaat daarvan is dat in het centrum van deze stad 27 procent van de winkels leegstaat. Mijnheer Sabbe, in uw visie moet men misschien eerst laten teloorgaan en dan het tij keren. Ik vind dat men moet proberen dat te vermijden. Stedelijke kernen hebben hun kwaliteit. Men moet proberen die te ontwikkelen en niet eerst die kwaliteit laten teloorgaan.

De winkeliers in het centrum van Gent waren eerst zeer sterk gekant tegen het voetgangersgebied, maar dat is veranderd. Er is echt wel een boost geweest voor die stad. We moeten er inderdaad voor zorgen dat de stad bereikbaar is, maar er is meer dan alleen maar de auto. Recent heeft een politiecommissaris in Gent gesteld dat er geen auto meer bij kan. Dan ging het niet over de kern, maar over de stad zelf. Hij is geen groene militant. Als dat uw model is, van steeds meer auto's en nog meer congestie, dan doet u maar.

U hebt misschien het persbericht gelezen van het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ). Toen de winter hard toesloeg, stelde die organisatie dat de detailhandel in de kernen 6 à 7 procent meer omzet had gehaald. Dat is zeer vreemd. Dat is toch niet gering. Misschien vindt u dat te verwaarlozen, vanuit uw grootschalige visies. Dat had gewoon te maken met het feit dat mensen niet zo gemakkelijk gebruik konden maken van de wagen en dus opnieuw naar de detailhandel in hun eigen gemeente gingen. Dat lijkt me ook wel goed. Het bewijst dat er een zekere causaliteit bestaat tussen de beide.

Mevrouw Martine Fournier: Mijnheer Sabbe, ik ben het met u eens als u stelt dat parkeren belangrijk is in handelskernen. Het gaat echter niet alleen over het parkeren, maar ook over het erheen rijden. We zijn allebei alleszins van dezelfde streek: de wegen naar zowel Kortrijk als Roeselare slibben dicht op piekmomenten. Het is dus niet alleen zo dat men met de wagen een stad moet kunnen bereiken. Er moet vooral ook worden gezorgd voor randparkings die

gemakkelijk te bereiken zijn met het openbaar vervoer. Wat dat betreft, volg ik de heer Watteeuw.

Dan heb ik nog een ander punt. Gisteren viel in De Krant van West-Vlaanderen te lezen dat er in West-Vlaanderen veertig bakkerijen over te nemen zijn. Hoewel de bakkersopleidingen toenemen, willen mensen geen bakkerij meer overnemen. Daar kunnen wij niets aan doen, maar dat hoor ik enorm veel bij jonge mensen. In mijn eigen stad zijn er enorm veel winkeliers van 50 à 60 jaar, die de winkel hebben overgenomen van hun vader of moeder. Ik ben nu vrij negatief, maar ik vrees enigszins dat er over tien à vijftien jaar nog meer leegstand zal zijn, omdat niemand van de jonge generatie nog bereid is een winkel over te nemen. Dat geldt vooral voor bakkerijen en slagerijen. Ik doe dus een oproep: men moet er alles aan doen om de middenstand zo veel mogelijk te steunen, met omkaderende maatregelen.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Ik wil om te beginnen de minister van Ruimtelijke Ordening hartelijk welkom heten in deze commissie. Er is immers sprake van verschillende petjes. *(Opmerkingen van minister Philippe Muyters)*

Dit is een interessante discussie. Iedereen heeft natuurlijk voor een deel gelijk. Wat we nodig hebben, is niet een goed compromis, maar een goede centrumhouding. Wat de heer Sabbe zegt, is natuurlijk waar: het centrum moet bereikbaar zijn. De pleinen moeten niet vol auto's staan. Daarvoor zijn de ondergrondse parkeergarages uitgevonden. Ze maken niet alleen in Kortrijk, maar ook in kleinere gemeenten opgang. Zelfs in de kleine gemeente Puurs hebben we binnen twee maanden een ondergrondse parkeergarage met meer dan tweehonderd parkeerplaatsen. Door die lelijke dingen onder de grond te steken, zorg je voor de gezelligheid op de pleinen en in de centrumstraten. Het centrum moet bereikbaar blijven. De mensen moeten met de fiets kunnen komen en te voet kunnen kuieren in de winkelstraten. De wagen moet onder de grond verdwijnen. Dat is een prima compromis.

De heer Sabbe heeft het ook – en terecht – over het onderscheid tussen kleinschalige en grootschalige detailhandel. We moeten dat onderscheid maken. In mijn gemeente, de kleine gemeente Puurs, zullen we erin slagen om op één jaar tijd een twintigtal handelszaken te laten openen. Het gaat om zaken van 200 tot 300 vierkante meter. Voor een bank, waar ze met twintig mensen werken, gaat het om 400 vierkante meter. De grotere zaken kunnen zich daar niet vestigen. Zelfs voor bijvoorbeeld Torfs is het moeilijk. Die hebben 500 tot 600 vierkante meter nodig. Gemeenten zoals Puurs moeten daarvoor een plaatsje kunnen vinden. Dat hebben wij ook: aan de rand van onze gemeente.

We moeten wel verhinderen – en daar ben ik het niet eens met wat de heer Sabbe voorstelt – dat we kleinschalige detailhandel op een grootschalige wijze in grote winkelcentra onderbrengen. Dat is in mijn ogen het probleem. We moeten verhinderen dat daar concurrentie ontstaat. Heel wat centrumsteden, maar ook kleinere gemeenten, hebben het daardoor moeilijk. De kleinere gemeenten met een beperkt winkelaanbod zijn het eerste slachtoffer van centra zoals Wijnegem of Waasland Shopping Center, waar je een aaneenschakeling hebt van kleinschalige detailhandel. We moeten ervoor opletten dat we daar geen ongelijke strijd organiseren.

Een genuanceerde houding is hier gepast. De centra in onze centrumsteden en gemeenten moeten bereikbaar zijn, ook met de wagen. Men moet daar kunnen parkeren. Er zijn voldoende middelen om dat onzichtbaar te maken. De kleinschalige detailhandel moet in die centra blijven. Daar moet dat worden aangemoedigd. Grootschaligheid is iets anders. We moeten verhinderen dat er in Vlaanderen bij de vleet shoppingcentra met kleinschalige detailhandel tevoorschijn komen buiten de centra. Dat wordt een ongelijke strijd tussen de centra in gemeenten en steden en die grootschalige shoppingcentra.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: De heer Laurys zei dat ik vooral een pleidooi houd voor de lokale autonomie. De sociaal-economische vergunningen hebben het ons inderdaad al wat moeilijker gemaakt. Waarom houd ik dan opnieuw een pleidooi voor lokale autonomie? Ik doe dat omdat ik hier het afwegingskader zie, specifiek met betrekking tot een typegemeente zoals onze stad – en zo zijn er heel wat. Wij hebben een heel aantal winkelcentra met een sociaal-economische vergunning. Strikt genomen zouden deze, conform deze omzendbrief, niet in onze stad geplaatst mogen zijn. Als we al een sociaal-economische vergunning kunnen verkrijgen, bestaat het gevaar dat het straks niet meer kan omwille van de ruimtelijke context. Dan gaat het nog strenger worden. Daarom vind ik dat we voorbehoud moeten maken en dat we zeker opnieuw een pleidooi moeten houden voor de lokale autonomie.

We hebben het hier al gehad over Kortrijk, Sint-Niklaas en Roeselare. Ik wil twee Limburgse voorbeelden geven. Men houdt hier altijd een pleidooi voor kernversterking en tegen de periferie. In de stad Maaseik heeft men kernversterkend een handelscentrum bijgebouwd in de kern zelf. Het resultaat is dat de hele middenstand er steen en been klaagt. De oude kern is volledig leeggelopen in het voordeel van de nieuwe kern. Men heeft er dus kernversterkend gewerkt, maar de middenstand is ontevreden. In het kleinstedelijke gebied Maasmechelen werd buiten de kern het winkelcentrum Maasmechelen Village ingeplant. De middenstand was aanvankelijk zeer ongelukkig over de keuze van inplanting in de periferie. Maar daar is de middenstand nu wel tevreden. Daar heeft het wel gewerkt. Ik ben tegen het uitspelen van de tegenstelling tussen periferie en kernversterking. Men moet op lokaal niveau zelf kunnen bekijken hoe dit het best wordt ingepast.

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Mijnheer Van den Heuvel, er is geen tegenstelling. Ik volg u zelfs. Daarom vind ik dat die omzendbrief een omzendbrief had moeten zijn – of zou moeten worden – voor winkelcentra. Wat mevrouw Peeters zegt, is juist: als je een shoppingcentrum inplant, moet je een ernstige analyse maken van wat het effect op het geheel zal zijn. Grootschalige detailhandel, dat is vanaf 1000 vierkante meter. Dat is een winkel. Dat vind ik verkeerd. Maar als je een volledig shoppingcentrum inplant, moet je ook andere zaken bekijken. Je moet een verstoring van het evenwicht tussen de functionerende commerciële kern en wat er in de periferie gebeurt, vermijden.

Het Waasland Shopping Center is hier als voorbeeld aangehaald. Ik raad u allen aan om eens te bekijken wie de originele aandeelhouders van het Waasland Shopping Center zijn. Ze zijn te vinden in de zuilen. Zo kun je weten hoe het Waasland Shopping Center er gekomen is. Het Waasland Shopping Center had in het begin een aandeelhouderschap waarin de zuilen participeerden. Anders zou het nooit op die locatie een dergelijke oppervlakte hebben kunnen innemen.

En, mijnheer Watteeuw, om u te bewijzen dat ik zeer consequent ben: de Lidl van Sint-Niklaas bevindt zich niet in het Waasland Shopping Center, maar in een oude textielfabriek die we tot winkel hebben omgevormd. Om u maar te zeggen hoe consequent ik kan zijn als ik zie dat er betere opportuniteiten zijn. *(Opmerkingen van de heer Robrecht Bothuyne)*

Je moet de wagen niet weren uit het centrum, je moet ervoor zorgen dat hij daar niet stoort. Zelfs in Kortrijk zegt de Open Vld-schepen Wout Maddens nu zelf dat de toegangswegen veel te veel werden versmald. Meer dan duizend parkeerplaatsen, dat is goed, maar we moeten ervoor zorgen dat het verkeer vlotter verloopt. Dat alles toont aan dat het allemaal past, en dat de straten opnieuw een functionaliteit krijgen. Maar er is uiteraard altijd een afweging van evenwicht tussen beide. Ik streef dat evenwicht zeker na. Niemand heeft baat bij leegstand, noch perifeer noch in het winkelcentrum. We willen ook niet shoppen in spookstraten waar er niets meer is. Maar dan moeten we wel de consequentie van de toegankelijkheid en bereikbaarheid systematisch doortrekken.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Ik bevestig dat ik het eens ben met de heer Sabbe. Er moet een verdeling kunnen zijn, de grote kleinhandelszaken moeten in de periferie ingeplant kunnen worden. Hoewel, in Diest kregen we de voorbije twee jaar een H&M en een Hema in het centrum. Het probleem is echter dat we dat niet kunnen sturen. We stellen nu vast dat er bakkers en opticiens zullen verhuizen naar de periferie. Daar zitten ze inderdaad tussen de industrie en daar hebben ze inderdaad zeven of acht parkeerplaatsen voor de deur. Dat is aantrekkelijk. Dat moeten we kunnen sturen. Ik betreur dat dit niet meer mogelijk is. We zijn die sociaal-economische vergunningen deels kwijtgeraakt. Dat is jammer.

Mevrouw Patricia Ceysens: Ik heb een wat vreemd gevoel als ik zie waar we met die winkelnota vertrokken zijn. Toen pakte minister-president Kris Peeters bijna met de planeconomie uit. Toen verdedigde men in Peeters & Pichal op de radio letterlijk dat er zones zouden komen waar er enkel schoenwinkels zouden komen, en zones met woonboulevards. Men creëerde dat beeld.

Wij konden onze oren niet geloven. We hebben de minister-president altijd gezegd dat hij dit onmogelijk zou kunnen doen en dat hij dat beter niet meer zou vertellen. Het botst op de Dienstenrichtlijn. Met zijn ontwrichtingstoets ging hij het neusje van de zalm juridisch vormgeven. Mijnheer Laurys, stop met uw sociaal-economische vergunning. Dat is ‘over and out’. De Dienstenrichtlijn heeft een einde gemaakt aan economische planning! Leg u daarbij neer.

Vervolgens heeft de minister-president u, minister van Ruimtelijke Ordening, een omzendbrief laten maken, waarin inderdaad enkele ruimtelijke dingen worden geschreven. Die omzendbrief heeft volgens mij juridisch geen waarde en het lijkt me ook goed dat u dat nog eens zegt. *(Gelach)*

Laten we elkaar niets wijsmaken: die omzendbrief heeft juridisch geen waarde. Dat is een afwegingskader. Die staat bol van ‘kannen’ en ‘kunnen’ en dat soort taalgebruik. Maar nadat men zich had opgepompt in een winkelnota, moest er iets worden gebaard. Dat is dan deze omzendbrief, die het heeft over ‘kannen’ en ‘kunnen’ in een ruimtelijk afwegingskader.

Wij hebben ook altijd gezegd dat Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit de twee enige randfenomenen zijn waarmee je iets kunt doen. Blijf weg van het economische plannen. Nochtans, met de winkelnota zou Vlaanderen wel eens tonen hoe de privésector zich moest organiseren op het gebied van winkelen. Het is goed dat het allemaal is doorprikt als een ballon, maar het blijft een vreemd verhaal als je kijkt van waar we komen en waar we nu met u zitten, minister. Ik bespreek dat heel graag. Ik vind dat allemaal fijn. Maar daar zitten we. *(Gelach)*

Mevrouw Peeters heeft het voor onze fractie heel goed verwoord. We gaan dat hier netjes bespreken en afhandelen, en dan is er een afwegingskader voor de besturen.

Het baart me meer zorgen dat dit ook geldt voor de bestaande vergunningen. Eerlijk gezegd zou ik wel willen dat u daar wat dieper op ingaat. Dat vind ik een onmogelijkheid. Wij moeten stoppen met het creëren van rechtsonzekerheid voor mensen die nog willen ondernemen in Vlaanderen. Mevrouw Fournier, u zegt dat die dat allemaal niet meer zullen willen doen en dat klopt. U zegt dat we er niets aan kunnen doen, maar wij hebben het ernaar gemaakt.

Ik vrees dat we ook wel met een bepaalde mentaliteit zitten. Vorige week hoorde ik dat ze bij Torfs in Limburg veertig mensen zoeken. Blijkbaar vinden mensen het onoverkomelijk dat ze op zaterdag in een winkel moeten staan. Zo gaan we het ver brengen in Vlaanderen, als dat al onmogelijk is. Word dan nog maar eens bakker, waarbij je ’s nachts en op zondag aan de slag moet zijn. Als de mentaliteit in Vlaanderen kieskeurigheid ten top blijft, tja. Maar troost u, mevrouw Fournier, ook dat zal allemaal veranderen. De crisis zal daar zwaar in huishouden. Ik vrees dat we eerst nog wat dieper moeten gaan, om dan weer te aanvaarden dat mensen veel dingen kunnen doen in het leven en dat dat absoluut eerbare jobs zijn. Daarvan ben ik overtuigd.

Ik heb als politica ook absoluut niet de behoefte om dat allemaal beter te weten dan de privésector. Winkels die ontstaan zijn in de periferie en het geluk hebben gehad om daar naam te maken en wellicht ook goede zaken te doen, zie je nu naar de kern komen. Zo heeft AVEVE in Leuven in de kern een winkel geopend, met wat zaad voor parkieten zeker en kleine huis- en tuinspullen. Ik zie JBC in de winkelstraat opduiken. Ik zie ook steeds meer kleine winkels van Carrefour, Delhaize of Spar in de kern. Ik heb de indruk dat wij als politici sowieso altijd te laten komen. Nu hebben wij het over het verbieden van de periferie maar die van de periferie zijn zich al lang in het centrum aan het vestigen.

Wij moeten ook niet de behoefte hebben om dat altijd beter te weten dan de private partijen die zich daarin organiseren. Ik heb die behoefte niet. Ik vind: schoenmaker blijf bij uw leest. Ik ben blij dat de minister van Ruimtelijke Ordening in een omzendbrief nog eens zegt wat we ruimtelijk kunnen doen – kunnen – en daarmee is voor mij de kous af. Gelukkig zitten we niet meer in het verhaal van de winkelnota die de woonboulevards ging organiseren in Vlaanderen.

Mevrouw Martine Fournier: Mevrouw Ceysens, u zegt letterlijk: "Wij hebben het ernaar gemaakt." Wat bedoelt u daarmee? Bedoelt u de politiek?

Mevrouw Patricia Ceysens: De overheid tout court belast alles en iedereen die nog risico wil nemen en de handen uit de mouwen wil steken. De nivellering is totaal.

Mevrouw Martine Fournier: Het is wel de eerste keer dat de Vlaamse Regering stappen neemt voor de zelfstandigen. Vroeger gebeurde dat nooit. Het is de eerste keer dat er maatregelen worden genomen.

Mevrouw Patricia Ceysens: Mevrouw Fournier, ik ga daar helemaal niet mee akkoord. Het is niet omdat je eerst het zelfstandig ondernemen onmogelijk hebt gemaakt, dat je nu kunt zeggen dat je zult helpen bij de inrichting van de winkel. De fundamenten zitten niet juist. Vandaag is het jammer genoeg in onze samenleving echt niet meer attractief om te ondernemen.

Mevrouw Martine Fournier: Daar kunt u als Open Vld toch ook iets aan doen, zowel federaal als Vlaams, als u het hebt over administratieve vereenvoudiging.

Mevrouw Patricia Ceysens: Dat is wellicht collectief, maar eerlijk gezegd, het zijn wij niet die vandaag de oorlog hebben verklaard aan al wie nog onderneemt, in bijvoorbeeld een vennootschap. Niet. Dat is uw coalitiepartner.

De heer Ivan Sabbe: Ik wil daar even op inpikken, zodat we bij de les blijven. In 1995 – ik weet dat het al lang geleden is – had je voor een voedingswinkel van 1000 vierkante meter 9 vergunningen en aanmeldingen nodig, vandaag zijn dat er 27. Daarvoor zijn jullie verantwoordelijk. Sorry, het is zo.

Mijnheer Watteeuw, ik zal u de lijst bezorgen. De politiek heeft ervoor gezorgd dat we van 9 naar 27 vergunningen en aanmeldingen zijn gegaan. Ik heb die ook al aan minister Van Quickenborne bezorgd. Ik heb die tien keer, als het geen honderd keer is, gemaild, met de vraag hoe we kunnen vereenvoudigen. Je hebt een aparte vergunning nodig voor het verkopen van meststoffen en een aparte vergunning voor het verkopen van meststaafjes. Zo ver gaat het in Vlaanderen! In Wallonië zijn het er een pak minder. Ik zeg het maar, voor als u zich de vraag stelt waarom ondernemen zo moeilijk is geworden. Ik wil heel de commissie de lijst geven in Excel van alle vergunningen en aanmeldingen die nodig zijn.

Mevrouw Ceysens heeft gelijk: de overheid slaat eerst uw benen kreupel en subsidieert u dan om twee krukken te kopen. De essentie is dat het wetgevend kader veel te zwaar is geworden. Daarom ben ik ook zo bevreesd voor een omzendbrief. Ik heb 279 winkels geopend in dit land. De stedelijke ambtenaren houden rekening met die omzendbrieven, of je het graag hebt of niet. In Houthalen in Limburg wilde ik de oude Quick, die failliet was gegaan, veranderen in een winkel. Men wou daar eventueel de ring maken en dus heeft men mij tegengehouden.

Uiteindelijk hebben ze toch de zuidelijke ring gemaakt. Nochtans was ik bereid om Wegen en Verkeer drie meter te geven. Dat moet je in de praktijk meemaken.

Mevrouw Patricia Ceysens: Daarom zou het goed zijn dat de minister nog eens juist zegt wat die omzendbrief betekent.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik had al een tijdje het woord gevraagd …

De voorzitter: U bent er nog maar juist.

De heer Bart Van Malderen: De sfeer is hier goed. *(Opmerkingen van mevrouw Patricia Ceysens en de heer Ivan Sabbe)*

Ik wou reageren over uw nogal schampere opmerkingen over het nut van een omzendbrief, mevrouw Ceysens. U koppelt dat aan een pleidooi om vooral als overheid niets te doen, behalve ervoor zorgen dat de mobiliteit geregeld is en het openbaar domein aantrekkelijk is. Met die laatste twee ben ik het trouwens eens. Iedereen is gebaat bij een goede publieke ruimte. Een goed ingerichte publieke ruimte geeft ook aanleiding tot een goed economisch klimaat, waar kleinhandel wel bij vaart.

Als lokale bestuurder, die ook verantwoordelijk is voor ruimtelijke ordening en mobiliteit, ben ik eigenlijk wel bijzonder blij met die omzendbrief. In tegenstelling tot wat u suggereert in uw betoog, voorzitter, is er niet zoiets als één markt waar men zich met alle kennis ter zake vrijelijk in kan begeven. Ik stel vast dat er op het terrein heel wat promotoren actief zijn die zich rijk rekenen of die anderen zich rijk laten rekenen, zonder dat daar noodzakelijk een economisch draagvlak voor bestaat. Soms zet men iets op poten waarvan je met je ellebogen aanvoelt dat het het wellicht niet zal halen. Terwijl dat project loopt, zorgt men er echter voor dat een aantal andere marktspelers eronderdoor gaan. Dat is iets waar diezelfde marktspelers bijzonder zenuwachtig op reageren.

Zelf woon ik in Dendermonde, een stad met 45.000 inwoners. De stadskern is levendig, er werd in geïnvesteerd. Hier en daar is er wel leegstand in een bepaald type winkels, maar die wordt zonder probleem ingevuld. Wanneer er zich echter een grote vestiging aan de rand installeert, merk je dat er een enorme angst ontstaat dat die vestiging markverstorend zou kunnen werken, inzake mobiliteit, de prijs per vierkante meter, enzovoort.

Het lokaal bestuur heeft – weliswaar beperkte – middelen via het ruimtelijk afwegingskader. Als dat lokaal bestuur niet een aantal normen oplegt qua veiligheid, bijvoorbeeld voor het parkeren ten opzichte van de openbare weg, of andere normen voor een minimale parkeerbehoefte die moet worden ingevuld, dan werkt dat wel marktverstorend en zorgt dat bestuur er wel voor dat de zaken in het centrum slechter gaan.

Ook de aanvrager heeft rechten. Voorzitter, ik ben dus eerlijk gezegd nogal blij dat er een afwegingskader is via een omzendbrief die dat decreet Ruimtelijke Ordening plaatst en die daarin ook vastlegt wat een lokaal bestuur kan en mag. De binnenstad verwacht dat het bestuur hen verdedigt. De investeerder aan de rand van de stad vraagt datzelfde bestuur dan weer rechtszekerheid om te kunnen investeren.

Vandaag bevindt de lokale bestuurder zich op dat vlak wat in het ijle. Met de omzendbrief wordt een aanzet gegeven om daar beter vergunnend te kunnen optreden. Ik deel uw scepsis dus niet.

Mevrouw Patricia Ceysens: Gelukkig maar.

De heer Sabbe heeft aangegeven hoeveel vergunningen er nodig zijn. Sommige politici vinden dat daarbovenop nog eens een ruimtelijk afwegingskader nodig is. Hoed u! De markt zal af en toe falen. Waarschijnlijk zullen ze zich wel eens misrekenen. Niet alle projecten zullen slagen. Het is niet omdat er af en toe iemand op de markt faalt, dat de overheid het beter zal doen. Ik zie hoe vaak de overheid faalt. Ik heb dan nog liever dat de markt af en toe

faalt. Er zal zeker falen zijn. Dat is nu eenmaal inherent aan het menselijke zijn en aan de economie.

De overheid moet zich echter niet moeien met de socio-economische planning. In de omzendbrief gaat het over ‘kannen’ en ‘kunnen’. Ik begrijp dat de heer Sabbe het niet ziet zitten dat er weer een omzendbrief bij komt. Ik begrijp zijn angst dat een ambtenaar dan rekening zou houden met wat er in die omzendbrief staat. Dat is tijdrovend en verhoogt de complexiteit. De omzendbrief betekent juridisch echter niets. Als u die wel graag hebt, tja.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, ik vraag me soms af of we in een ander land leven. U vindt dat de private spelers hun gang mogen gaan. U doet net alsof er geen probleem is met de automobiliteit of met de luchtvervuiling in Vlaanderen en met kinderen die naar adem snakken. U doet net alsof er geen verlies aan ruimtelijke kwaliteit is of geen tekort aan bedrijventerreinen omdat we er vroeger te veel verspild hebben. Volgens u kunnen we alles zijn gang laten gaan. In welk land leeft u eigenlijk?

De voorzitter: In Vlaanderen.

Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, ik wil iedereen danken. Veel mensen, ook vanuit de oppositie, beoordelen de omzendbrief op zich wel als positief. Ik wil jullie danken voor de inbreng in de discussie.

Ik heb mijn antwoord wat afgestemd met minister-president Peeters. Ik kan niet op alles een antwoord gegeven, omdat sommige zaken niet onder mijn bevoegdheid vallen. Er werden vragen gesteld over de begeleiding van gemeenten. Ik zal die vragen zeker overmaken aan minister-president Peeters.

Vooreerst wil ik een aantal zaken duidelijk stellen. In deze omzendbrief benadrukken we zeer sterk de bottom-upfilosofie. Dat wordt vaak beschouwd als een positieve zaak, ook door mij. We reiken hier een afwegingskader aan voor verschillende situaties.

Ik neem er de omzendbrief even bij. Een ‘nul’ in de tabel betekent dat de lokale situatie de belangrijkste factor is. Mevrouw Peeters, u hebt dat naar voren gebracht. Dat wil zeggen dat we daar generiek geen beoordeling aan zullen geven. Generiek is een ‘plus’ vrij positief en een ‘min’ vrij negatief. Maar zelfs bij die ‘plus’ en die ‘min’ is er een lokale afweging. De ‘nul’ zegt dat we daar geen generieke beoordeling aan koppelen. De lokale overheid, de stad of gemeente, doet daar dan best de beoordeling. Wij doen er geen generieke beoordeling. We hadden er misschien het best een sterretje voor gebruikt, want ik begrijp uit de betogen dat de nul anders wordt beoordeeld.

Mijnheer Sabbe, we proberen ook goede voorbeelden aan te halen voor die steden. U hebt vast wel gezien dat Kortrijk als een voorbeeld naar voren wordt gebracht. Het model van Kortrijk is evenwel niet overal toepasbaar. Er worden een aantal zaken aangebracht, maar het lokale bestuur moet bepalen wat er moet gebeuren en op welke manier dat moet gebeuren. Dat is althans de filosofie.

We reiken, eerst met het decreet en nu met de omzendbrief, de steden en gemeenten een kader aan. Dat kader geeft aan die steden en gemeenten een aantal zaken mee waarvan ik denk dat ze daar niet automatisch zelf aan zouden denken.

Mijnheer Bothuyne, u sprak over de regionalisering van de handelswet. De voorbereiding daarvan gebeurt door de Vlaamse Regering. Minister-president Peeters zal op het gepaste moment wel berichten wat er specifiek rond de handelswetgeving zal gebeuren en wie welke bevoegdheid heeft. Dat zal de Vlaamse Regering onderzoeken.

Mevrouw Peeters, u stelde een detailvraag over de fietshandel. Volgens mij valt het onder de definitie van de grootschalige detailhandel, maar ik zal het zeker laten nakijken. Het is altijd

gevaarlijk om op een detailvraag in te gaan, zonder dat je op voorhand wat opzoekingswerk hebt kunnen verrichten. Ik zal aan het verslag de motivering laten toevoegen waarom aan welke wordt tegemoetgekomen.

Mevrouw Fournier, de begeleiding van de winkels heb ik al aangepakt.

In mijn antwoord op de vragen van de heer Sabbe komen ook heel wat antwoorden terug op de andere vragen die aan bod zijn gekomen.

Het eerste item betreft de ‘funshopping’ en ‘runshopping’. Ik heb de indruk dat er hier en daar wat naast elkaar wordt gepraat. De Vlaamse Regering heeft ervoor gekozen om enerzijds een kernversterkend beleid, maar anderzijds ook een aanbodbeleid voor grootschalige detailhandel te voeren. We willen een kernversterkend beleid voeren door de detailhandel in de stads- en dorpskernen te verweven. Ik heb daarnet vaak gehoord dat een kernversterkend detailbeleid moet worden aangemoedigd.

We moeten zo veel mogelijk inzetten op de creatie van gunstige omstandigheden voor het ondernemerschap in de kleinhandel in de kernen. Mobiliteit en parkeergelegenheid zijn elementen die een rol spelen in de schepping van die gunstige omstandigheden.

Daarnaast moeten we ook inzetten op een aanbod buiten de centra. Sommige handelszaken horen minder in een stadscentrum thuis. Ik denk dan aan zaken die omvangrijke of zware producten aanbieden. Omwille van de bereikbaarheid en de leefbaarheid is het stadscentrum als vestigingslocatie voor die zaken allicht niet aangewezen.

De aanbodvormen buiten de bestaande centra kunnen op een oordeelkundige wijze worden gekozen en op duurzaam ingerichte locaties worden gevestigd. Op die manier kunnen ze complementair worden. We willen een complementariteit tussen het aanbod in de kern en het aanbod buiten de centra bereiken. Dat lijkt me in elk geval een goede zaak.

Er is ook een afwegingskader voor de bestaande zaken. De lokale afweging houdt rekening met wat al bestaat. Het lijkt me vanzelfsprekend dat dit een bijkomend element van de lokale beoordeling vormt.

Wat de detailhandel in de kern betreft, moet de lokale overheid op basis van het afwegingskader een keuze maken. Wij vinden enkel dat dit op een verstandige manier moet gebeuren. Hierdoor moet er meer complementariteit komen tussen wat in de kern en buiten de centra gebeurt.

We mogen niet vergeten dat het ruimtelijk beleid voor de detailhandel al lang bestaat. Het ruimtelijk beleid is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en in de provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP’s) opgenomen. Op die manier bieden we een kader voor wat binnen de steden en de kernen gewenst is en voor wat buiten de steden en de kernen al dan niet mogelijk is.

Het afwegingskader, met inbegrip van de PRUP’s, het RSV en de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP’s), bevat elementen. Met de omzendbrief reiken we een afwegingskader aan dat de andere bestuursniveaus eventueel kan helpen. Dit valt natuurlijk allemaal binnen de lokale autonomie. We kunnen de lokale besturen helpen een afweging te maken.

De heer Sabbe heeft de drie uitgangspunten van de omzendbrief al vermeld. Ik zal dat niet allemaal herhalen. Ik zet het sterkst in op de ruimtelijke uitgangspunten. Een van de basisdoelstellingen die als uitgangspunten voor de omzendbrief fungeren, houdt in dat het ruimtelijk beleid voor de detailhandel voor iedereen, zowel in de kernen als daarbuiten, een verbetering moet inhouden. Dat is de filosofie die we hanteren.

De heer Sabbe vermoedt dat de vastgoedconcurrentie in het nadeel van de consument zal werken. Dit lijkt me weinig waarschijnlijk. Een evenwichtig ruimtelijk beleid zal sites voor handelsuitbuiters aantrekkelijk maken. Ten gevolge van de aantrekkingskracht op de

consument zal dit veeleer tot een grotere omzet dan tot een hogere prijs voor de consument leiden. Bovendien spelen ook andere trends in sterke mate in op de vastgoedmarkt voor winkels. Een voorbeeld hiervan is de digitalisering.

Ik wil ook even op de vragen over de studie van Locatus België ingaan. Het kabinet van minister-president Peeters heeft trouwens input voor die studie geleverd. Uit de studie blijkt vooral dat er een grote variatie in de leegstand is. Die variatie is er niet enkel tussen de gewesten, maar ook tussen provincies, tussen steden en gemeenten en zelfs tussen verschillende locaties binnen eenzelfde stad. De heer Sabbe heeft trouwens de cijfers in verband met de gewestelijke variatie vermeld.

De studie van Locatus België onderstreept nogmaals dat het wel degelijk nodig en verantwoord is een detailhandelsbeleid te voeren. De startnota Winkelen in Vlaanderen, die veel aandacht aan de belangrijke rol van de lokale besturen schenkt, vormt de juiste werkwijze. De situatie verschilt zodanig van stad tot stad of zelfs van wijk tot wijk dat de lokale inbreng noodzakelijk is.

Er zijn allicht verschillende oorzaken van de waargenomen toename van de leegstand. Macro-economische factoren, zoals de recessie, spelen allicht een rol. Ook heel lokale facetten, zoals een bijkomend aanbod dat in verhouding tot het verzorgingsgebied van een winkel heel groot kan zijn, kunnen een rol spelen.

Uit de studie van Locatus België blijkt tevens een enorme toename van de winkelvloeroppervlakte met 460.000 vierkante meter op een jaar tijd. Hoewel e-commerce in Vlaanderen slechts op een voorzichtige wijze aanslaat, wordt het internet toch in alle branches een volwaardig bijkomend verkoopkanaal.

Ik wil ook even vermelden dat als reactie op de oproep ‘Gemeentelijke gevelrenovatie en renovatie van leegstaande handelspanden’ van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in 42 gemeenten projecten met een kwaliteitsvolle winkelomgeving tot doel zijn gestart. Die projecten trachten dat doel onder meer te bereiken door de leegstand aan te pakken.

Er is hier al een hele discussie over parkeergelegenheid, mobiliteit en toegankelijkheid gevoerd. Dit thema is in deze commissie al eerder aan bod gekomen. Minister-president Peeters heeft me verteld dat hij op 14 oktober 2010 heeft verklaard dat het zeker niet de bedoeling is dat de Vlaamse Regering het beleid van de gemeenten overneemt.

De toegankelijkheid is een basisvoorwaarde voor alle functies van een kern. Die voorwaarde geldt niet enkel voor winkelen, maar ook voor toerisme of onderwijs. Het Stadsvernieuwingsfonds en de stadscontracten zijn instrumenten die het mogelijk maken deels tot de uitvoering van het beleid bij te dragen.

Ik heb vernomen dat het Vlaams Agentschap Ondernemen een leidraad voor een commercieel-strategisch plan zal opstellen. Mobiliteit zal hierin uiteraard een belangrijk aandachtspunt vormen. Uit de discussie van daarnet is duidelijk gebleken dat heel wat gemeenten met de aantrekkelijkheid van een verkeersvrij centrum en de mogelijke negatieve impact van een verkeersvrij centrum op de handelsactiviteiten worstelen. Het is de bedoeling dat de leidraad op dit vlak een bijdrage tot een afwegingskader kan leveren.

De gemeenten kunnen ook van elkaar leren. Door in de omzendbrief voorbeelden op te nemen, brengen we dit element zelf duidelijk naar voren. Ik heb vernomen dat in 2011 een project van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) in verband met lerende netwerken van gemeentelijke ambtenaren is gesubsidieerd.

Binnen de ruimtelijke ordening hanteren we altijd de filosofie dat we van elkaar kunnen leren. Op die manier zorgen we ervoor dat we allemaal beseffen wat er gebeurt en hoe het gebeurt. Indien we bijkomende voorbeelden vinden of krijgen, zullen we de voorbeelden in de omzendbrieven continu bijwerken.

In de projectoproep voor het actieplan ondernemingsvriendelijke gemeente van het Vlaams Agentschap Ondernemen ligt de focus duidelijk op het gemeentelijk kernversterkend beleid. Mobiliteit en toegankelijkheid zijn prioritaire thema's waarbinnen twee projecten zijn geselecteerd.

Tot slot is er nog de rentetoelage om hinder ten gevolge van openbare werken naar de lopende kredieten uit te breiden. Dit blijkt een nuttige maatregel te zijn.

Uit de hier gestelde vragen en de hier gevoerde discussie zijn een aantal elementen naar boven gekomen. De omzendbrief is een nuttig instrument dat de gemeenten duidelijk toont hoe ze tot een beter afwegingskader kunnen komen. Ze moeten hierbij natuurlijk voldoende aandacht schenken aan de lokale mogelijkheden.

Daarnaast moeten we ons effectief op de overheveling van de zogenaamde IKEA-wet voorbereiden. De Vlaamse Regering zal hier werk van maken. De door de minister-president al eerder aangehaalde elementen met betrekking tot de mobiliteit en de aantrekkelijkheid van de stad leiden tot een aantal acties die al in gang zijn gezet of die nog moeten starten.

Ik zal het voorstel van mevrouw Fournier over de begeleiding van de gemeenten zeker aan de minister-president overmaken. De leidraad voor een commercieel-strategisch plan kan zeker een hulpmiddel vormen. Mevrouw Fournier heeft een voorbeeld uit haar eigen omgeving gegeven. Ook dat zal ik aan de minister-president overmaken.

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Minister, ik heb met aandacht naar uw antwoord geluisterd en er is nogal wat verschil tussen wat u nu zegt en wat er in de omzendbrief staat. Ik vind nergens in de omzendbrief iets terug over de ontwikkeling van de kernversterkende activiteit die hand in hand gaat met een perifere activiteit. In de omzendbrief geeft u volgens mij niet duidelijk aan de steden en gemeenten de boodschap mee om de kern te versterken, om ervoor te zorgen dat de kern bereikbaar is – zonder er een autokerkhof van te maken – en dat er ondergrondse parkeergelegenheid is. Ik lees dat er absoluut niet in. Het is een vrij eenzijdig document dat net de bedoeling heeft om de perifere activiteit aan banden te leggen. Ik lees niet dat de kernversterking hand in hand gaat met de periferie.

Ik blijf erbij dat een omzendbrief een bijkomend wetgevend kader is. Mevrouw Ceysens zegt dat het maar een omzendbrief is. Ik heb het daarmee eens, maar spijtig genoeg heb ik in de praktijk ondervonden dat ambtenaren een omzendbrief gebruiken als argument, dat ze er zich door gebonden voelen. Mevrouw Peeters heeft dit ook onderstreept. Het is bijkomende regelgeving. Het draagt niet de naam 'regelgeving', maar het is uiteindelijk toch een gedragscode. Ik zie de omzendbrief dus als een bijkomende rem op de ontwikkeling.

Wat de heer Watteeuw ook moge beweren, we zullen nooit een sociaal en ecologisch paradijs bouwen op een economisch kerkhof. Griekenland toont dat ook aan. We moeten verstandige keuzes maken, maar we mogen niet botweg zaken invoeren die de economie en de ontwikkeling dusdanig fnuiken dat we onszelf verarmen. Er zijn genoeg voorbeelden buiten en binnen Europa van hoe het snel het verkeerd kan lopen als men de verkeerde beslissingen neemt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, ik dank u voor het antwoord. Het is duidelijk dat het winkelbeleid van deze Vlaamse Regering verder en breder gaat dan deze omzendbrief. Dat blijkt ook uit uw antwoord en vooral uit het gedeelte dat geïnspireerd is door de minister-president. De effecten van de winkelnota zijn al op het terrein voelbaar door het beleid dat heel veel gemeenten nu zullen voeren om de eigen kernen te versterken en om de mobiliteit op een betere manier te organiseren. Ook projecten rond gevelrenovatie maken de kernen aantrekkelijker.

Deze omzendbrief is een belangrijk element uit een breder beleid dat zal inspelen op de vastgestelde problemen. Die problemen, mevrouw Ceysens, zijn eigen aan een gebrek aan

beleid of aan een verkeerd beleid uit het verleden. Onder meer het probleem van de leegstand, dat de heer Sabbe nu aankaart, en het probleem van mobiliteit, dat de heer Watteeuw aankaart, werden erdoor veroorzaakt. Er is een reëel probleem op het terrein dat werd veroorzaakt door een gebrek aan beleid of door een verkeerd beleid uit het verleden. Deze regering maakt er nu eindelijk werk van. Er is nu eindelijk een winkelbeleid. Eindelijk wordt de sector op een goede en duidelijke manier erkend. Het is niet de bedoeling om alle mogelijkheden om winkels te exploiteren buiten de kern, te stoppen. Dat werd nooit zo gezegd. Het is de karikatuur die vooral onze liberale vrienden in dit huis ervan hebben proberen te maken, geïnspireerd door de mensen van Comeos, die op een totaal verkeerde manier gestart waren met dit debat – ondertussen zijn ze zelf ook tot inzicht gekomen en dat kunnen we alleen maar toejuichen.

We zijn blij met deze omzendbrief. Het is een eerste en belangrijke stap wat het ruimtelijke beleid voor winkels betreft. We kijken uit naar de manier waarop de handelsvestigings-wetgeving zal worden geïntroduceerd in ons eigen Vlaams ruimtelijk beleid.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, de heer Bothuyne heeft gelijk dat als we kernversterkend willen werken, het initiatief van elders moet komen, wellicht van de minister-president. Deze omzendbrief zal immers niets veranderen.

Ik ben vooral bevreesd voor het gebied dat nu omschreven wordt als ‘overig stedelijk gebied’. Ik heb dat al gezegd. Ik lees nog even wat hier staat: “In vele gevallen zijn deze gebieden echter minder goed bereikbaar en door de dichte woonfunctie niet altijd even geschikt voor grootschalige functies.” In de kolom zie ik vooral plusjes staan of nul, en slechts één minnetje. Het lokale bestuur zal dus kunnen beslissen. Alles kan terwijl het nu net een gebied is waarmee we moeten oppassen.

Deze omzendbrief zal volgens mij niets veranderen. Hij zal niet kernversterkend werken. Hij zal er niet voor zorgen dat de ruimtelijke kwaliteiten behouden blijven. Hij zal er niet voor zorgen dat de mobiliteit beheersbaar wordt. Hier wordt dikwijls gezegd dat bereikbaarheid belangrijk is, maar bereikbaarheid mag niet vertaald worden als autobereikbaarheid. Nu zal dat wel het geval zijn.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Voorzitter, minister, met uw mondelinge verwoording van deze omzendbrief zou ik bijna volledig gerustgesteld kunnen zijn. U houdt mee het pleidooi om de lokale besturen zelf te laten beslissen wat kan en wat niet kan. Ik zei ‘bijna volledig gerustgesteld’, want net zoals de heer Sabbe vind ik dat de tekst strenger en stringenter overkomt en zeker door ambtenaren ook zo geïnterpreteerd zou kunnen worden.

Ik verwijs ook specifiek naar de plus- en mintekentjes. In buitengebieden en in steenweglocaties staan er alleen nullen en mintekens. U zegt dat de lokale besturen een grote impact kunnen hebben, maar ik lees ook dat er staat dat een gevalideerde overkoepelende visie omtrent de ontwikkeling van het gebied dan voorgelegd moet worden.

Ik zal het heel simplistisch voorstellen. Als we straks in het buitengebied of een steenweglocatie een aanvraag krijgen om een grootschalige detailhandel te vestigen, wat zullen de mensen van Stedenbouw – niet onze lokale ambtenaren – dan zeggen? Ze zullen zeggen dat op basis van de omzendbrief niet onmiddellijk een stedenbouwkundige vergunning kan worden afgeleverd en dat er eerst een algemene visie moet worden opgemaakt, rekening houdend met de omliggende gemeenten en dergelijke. Ik maak me zorgen dat de ambtenaren van de toezichthoudende overheid daarop zullen focussen.

Ik wil ook wijzen op de rechtsonzekerheid voor de bestaande handelscentra in buitengebied en bij steenwegontwikkelingen. Opnieuw werd duidelijk gesteld dat deze omzendbrief volledig van toepassing is op vergunningsaanvragen voor uitbreiding of voor wederopbouw,

bijvoorbeeld na een brand. Zal men dan ook niet opnieuw een visie, een plan of een aanpassing van een ruimtelijk uitvoeringsplan vragen?

Ik heb twee fracties een pleidooi horen houden voor een dwingender decretaal kader. Gelukkig is deze omzendbrief dat niet. Ik hoop dat u eerder op hetzelfde elan verder gaat en dat u zeker niet afkomt met een dwingender decretaal kader.

Mevrouw Patricia Ceysens: Ik blijf met de rechtsonzekerheid voor bestaande vergunningen in mijn maag zitten. U kunt dit doen voor de nieuwe, maar het ook opleggen aan alle bestaande. Dat vind ik een brug te ver, dat vind ik niet kunnen.

Mijnheer Sabbe, dit is de omzendbrief van de meerderheid. Hij is niet van ons. Mevrouw Peeters heeft er een genuanceerde mening over gegeven. Misschien moeten we bij wijze van omzendbrief de notulen rondsturen om erop te wijzen dat het geen bijkomend juridisch kader is dat boven op alle bestaande juridische vergunningen komt. Een aantal sprekers heeft de vrees uitgedrukt dat ambtenaren wel zo zullen reageren, maar de politiek heeft hier vandaag heel duidelijk gezegd dat het dat niet is. Maar als mevrouw Peeters gelijk krijgt, dan kost dat weer tijd en geld. Zelfs als de analyse hier juist wordt gemaakt, wordt er toch weer een laagje toegevoegd. Op den duur zegt een ondernemer: ik teken daar niet meer voor, ik begin daar niet meer aan. We moeten echt wel beseffen dat we in Vlaanderen de laagjes niet meer kunnen blijven toevoegen en tegelijkertijd jammeren dat er niemand nog iets wil doen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Over wat u zegt over rechtsonzekerheid bij zo'n omzendbrief, ben ik het fundamenteel oneens. Mij lijkt het vanzelfsprekend dat als er een uitbreiding is van een grote detailhandel, elke gemeente dan een afweging maakt. Dat hoop ik toch. We geven u een kader dat kan worden gebruikt bij een dergelijk moment. Ik zie totaal geen rechtsonzekerheid, te meer dat het heel duidelijk is dat de bestaande situatie een element zal zijn van dat afwegingskader.

Er staat dat we bij zeer grote ontwikkelingen verwachten dat er een visie is van de gemeente. Ik hoopte dat dat er niet in moest staan en dat elke gemeente die een zeer grote ontwikkeling doet, wel een visie zal hebben. Als dat niet zo is, is het dringend dat die er komt.

De voorzitter: De gedachtewisseling en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■